

Kallis Marta!

Kõige pealt tänan head sõnade eest emadepeetajaks. Kas lü-
letus on Sinu oma? Jah, raskused ja labilased on ka enne
inimesi mõjutanud ja nad on valanud oma tundmuse värsidena.
Ise ma seda ei oska, olen liiga kaine inimene. Kes aga võina eas
ka lületama on hakanud - see on pr. Barbara. Ta lületab kolmes
keeles, vene, ranska, prantsus. On malle saanud kuld lületusi juba
Saksast, rootsist ja Ameerikast. Ma ei mäleta, kas olen Sulle kirjutanud,
et ta on Oregonis lastehaiglas. Kui ta sinna tuli, oli kõige noorem
haigalane 10 kuud vana, kõige vanem viis 8 a. Ta saab 50 dollarit
kuus. Ega see suurem asi pole, aga ta on õnnelik, et saab ise en-
nast üles pidada, ei ole laste kaelas. Ega see Ameerika viis ka tä-
tatuol maa jaoks. Suurem osa teenib majateenijatena ja farmis.
Majas saavad nad keskmiselt 80 dollarit kuus. Need, kes oma
raha eest reisiid (see tähendab, kellel Ameerikas ees olid sugula-
sed või tuttavat, kes neile reisu ära maksid - muidugi võlga),
saavad enam. Mu mehe kusiine tütreid saavad kuus 140 dollarit.
See on juba päris korralik. Hinnakene õpilane, kes ehk sügisest
saab oma alale, on Ilse Schiste. Kui ta sinna tuli, oli ta ühes väik-
semas Ameerika linnas kaubamaja müüjana. Kuigi seal ki-
rikuks puudus orelimängija ja Ilse klaverit mängib, aitas
ta neid vähe, talle pakuti orelimängija kohta, palid ali parem, kui
kaubamajas ja töö vähegi väsitav. Seal ta siis tutvus ka isikutega,
kes talle soovitusi väsisid anda. Aga tema on ka ainsuke, kellel
ma tean, et ta ei ole puht füüsilisel töö. Alma Krimmilt sain
mitu kuud tagasi ühe kaardi. Vastasin ka kade ja palusin en-
dale lähemat kirjutada elu-olu üle; sellele pole vastust tul-
nud. Aga mul on kogemusi, et kui mil jist rahulolda-
selt asi ei lähe, siis nad ka ei kirjuta. Kas Sa ei

ole kirjapaketuses Malle Jürmaga. Siis ju töötasite²
koos ja kui ta viimati Kuotsis oli, küitis ta veel
minule Sini töövõimet ja energiat. Malle on mulle
pehmemalt paaril korral kirjutanud, kuid pole ma ka
annud midagi saanud temalt. Aga ma tean, et tal paljus töös
on ja inimesi lihtsalt ei suuda, pealegi kui midagi eriliselt
juttunud pole. Sa kirjutab, et sa mees Sulle soovitas ette
võtta lastega. Võib olla, et see ka parem oleks. Aga Sa talle
ikka erilises abis seal alla ei saa, ja ega teid sanatoor-
iumist välja ei lasta. Hainena aga on tal kõige parem
olla sanatooriumis. Ma ei tunne Sansamaa elu, aga ma
kirjutau enesele ette, et Sansa majanduses elu ei näi ega
saa olla kerge, kuna ta ju inimestega ülekoharmatus on ja
tõepoolest valitseb. Nae, Edith viimastini töötas tööline.
Ehk saaksid Sa jälle Mallega koos töötada ka seal, see oleks
Sulle parem, siis oleks Sa lastega ühes. Igatahes panen Malle
adressi siia, kirjuta talle. — 215 East 60 Street, New
York 22, N.Y. U.S.A. Aga praegu vist Kusagil põgenikud
pole kerge olla. Igatahes ainult tahab temast kasu saa-
da. Ja siiski tundub mulle, et Ameerikas on kõige
parem kõrvalest maailmast, kuhu põgenikke viiakse.
Ma saan kirje Austraaliast, Kanadast ja Muelt Meremaadest.
Kõige halvem on vist Austraalia ja uus Meresmaa. Kõige vähema
kultuuriga siis ka kõige vähema arusaamisega põgenikud
süüta. Kui Sa tahad, siis saadaksin Sulle veel mõned
adressid eurolistelt õpilastelt, ehk astuol neudiga kontakti:
nad on juba tükk aega seal töötanud, ehk on nad loonud
sidemeid ja saavad seal kogu peal leida teenistust
emale ühes lastega. Muudugi on ju rahju jätta
meest ja isa maha Euroopasse — aga ma arvan,

2) et Sa teola autemini saat Ameerika, kui ise
ette lähed. Hea meelega aitaksin Siin siia,
meile (kuigi ka siin esialgul ilma keelitsaas
ainult vaariku, keiglararistajaks ja majateeni-
jaks), aga legaalsel teel on see täiesti läbi viimata.
Marta Simberg on aastaid kulutanud, et oma vane-
maid Saksast siia saada, aga ta ei saanud luba. Nüüd
lugesin lehest, et nad emigreeruvad USA'esse. Ja ometi
olid nad ja nii lähedal sugulased, kui ainult võib olla.

Aga näe, neil ei olnud need aastad, mis seatuses ette nä-
tud - enam kui 65a. - ja ei saanud. Kui teie aga mus-
talt tuleksite meie randa, kas üksi tera perekond või
ka mitu perekonda - siis ei saada teid keegi tagasi. Aga ma
ei oska ei teha kindlasti öelda, kas seda tehakse ka Ameerika
ja Briti poolist elanikele, või ainult ida tsaarist.

10. vii. 50. Täna Siin ja ka teisi lapsi meelepidamise eest
ja õnnitluse eest. Ma ise olen teie suhtes küll patustanud,
pole juba ammu nii ütelda avaldanud oma meelepidamist.
Ees selles ole süüdi vist mu vanadus, hakkas juba keegi väsinud
ja ei jätka enam nii palju, kui eesnem. Eks arstid ole ka
süüdi, kes mulle aina meelde tulevatel omel aastail
ja aina tulevatel meeld, et pean talitama tuge ja tuge, et
mul ei oleks olla "tempot", pean palju lamama, et süda puhkaks
jne. Hakkasin siis ka selle järel talitama, üldtunnus loks pare-
maks - aga laiskus tuli peale. Ikkas leian vabandusi,
(nagu üige vana) et ülevaadeit eelasi turkats. Monikord olen ise
enda peal pahan, et nõiadaks lähen - aga mind ongi nii,
et kui suure veldi pingutust peale sunnin, siis hakkaksin
süda hüppama. Üheskõikseks teab ka mindugi see ühes -

luine elu ja tume tulevik. Kuigi meil siin on võrd-
 lemissi rahuldav elu — aga täiskõht ja rüüste, puhas
 missugune elu elu ei rahulda ka pisapeale.
 Muudugi summit kogu eumast vaiksima ja meelde-
 tulutama neid, kes kütmas ja näeja peavad valalema
 aga viimene on juba patune ja mõtleb iseenesle kõige
 enam. Seepärast pean Sulle vastuvaldema, et ma
 pole sugugi nii ohvimeene, et ainult teiste jaoks töö-
 tan. Seda teen puht egoismist, et vaba olla, mitte teiste
 kaela lamada ja peasi — et päeval mööda saata
 mingisuguses tegevuses ja mitte istuda känd süles.
 Mul on veel elijärgu küllalt; seda aga kasutada ära
 oma järelnägemise järel võõrsil ei saa. Siin võis
 olla ainult standardi tööline. Iga üssik võis eumast
 ära elatada, aga teist pidevalt aidata, näib üle juu. Seepä-
 rast ei taha ka mina oma lastele koormaks saada,
 sel viisil saavad nad enesle lubada peale töögi-korteri
 ka mõni kultuurne lõbu-valeldus. Et mina mõnel pakis
 koasmaalastle saatsin, kui nemad kõige suuremas hädas
 olid, siis väisin seda teha seepärast, et meie koos elamine
 Metaga, kes majandab ja väga vabastati. Nüüd on meie
 töögi-kulud kolmekordseks tõusnud, vanaal hilbut
 hakkavad kärsima, need on väga kalliks läinud —
 ja taskus on aina tühi. Sest saatis, kus Saksamaal
 asi paranes on meil palju kallimaks läinud. Pol. Tõige
 kes mõned kuni mul külas viibis, kellel aega oli ringi-
 käia ja värrelda oli päris üllatunud, et siinset hirmas
 mõnes asjas lihtsalt üks kolmandik ja kartulid,
 juuroili, puuvili (eriti õunad) kogu pool rohkem maksavad.

3) Ka leidis ta, et riidet kallid on. Koguni väi on
1/3 kallim. Tõna ei näinud just mainustatud olevat
Quatsit, vastaseks narral oleks ta jü väinud ratsuda
süa jääda. Muudugi oleks ta saanud ikka kiinult
kunderiisi pikendust ja amukene põhjus süagäämiseks
oleks alunud haigla tööle (koristaja - pöetaja) asuda.
See on kannis raske ja väsitav ja haiglatel on neist alati
puudus. See pärast tullaakse nende soovidele vastu ja an-
dakse välismaalastele luba Rootsi elamiseks. Ma arvan, et ta
ka praegu taot ei ole, aga nagu kuulsin saasat tüütiinimesel 70 kras.
Kuius toetust ja sellest saab kuigi nappilt, aga hinge ülevaol jätetä.
Sarnast rahaga siin Rootsis küll midagi teha pole, mittegi tuba ei saa
selle raha eest. Nii et, kuigi tahaks - ei saa midagi suuremat
teha heaks teha. Meie naistel siin on koguni oma passiv-
konna sulgenud, ütlevad et Saksamaal pole enam abitari-
tajaid. Kas see on nii?

6

Kas jerdal ali kott trada või loks ta „*re. aboc*“?
Kas oled korteri vahetanud, address on just kei mis?
Missugusel tool Sa praegu oled? Kas Sul sisse-
sõidu luba juba käes, keena ütles, et mees soovib Sulle
ette sõita? Sa kirjutad Nara Michelson'ist, ei maine ta
võle Ellenit. Kas oled siis seal ei ole? Kuidas on Nara terois?
Kas Helga K. Sulle kirjutab? Kas Tead, et ta õpil vödede
koolis? Ma kiitsin seda heaks, saab ameti diplomi
kätte, mis talle paremat kotti annab.

Saovin teile käigile parimat. Anna teavitusi
edasi ka entistele õpilastele ja oma abivõimele.

Teie E. Lund